

A/S SCANIPS, Norge, 1964 – 1978

“Scandinavian Information Processing Systems”

(Et datterselskab av A/S Regnecentralen, Danmark)

I grove træk, et tilbageblik i tekst og billeder, som jeg husker Scanips. Jeg kan ha tatt feil av div. detaljer og tidspunkter, men i hovedsak er alt dette mine konklusjoner fra en morsom, anstrengende, til tider plagsom, men også givende tid, som strakk seg over en periode på 14 år fra 1964 til 1978 som RC-ansatt, deretter 17 år til 1995 som RC-kunde.

En tak til de personer som har ydet et bidrag til historien

Erik Ween, Oslo, den 20.02.2008

Indholdsfortegnelse:

1: Initial- og navneliste	2
2: Det hele begynte	4
3: Scanips etableres.....	4
4: Så begynte driften af ”standardprogrammet”	5
5: Efter dette gik det sterkt.....	8
6: Bransjer/type virksomheter.....	8
7: Gode og ”onde” dage, herunder lokaliteter, Scanvest A.S mv	9
8: Så er det jul	11
9: Teknikken	12
10: Øjebliksbilder.....	13
11: Det hele slutter	20
Kilder.....	21

1: Initial- og navneliste

Er en oversigt over sammenhængen mellem initialer, navne og titler på de medvirkende. For personer, der arbejdede uden for Scanips, er arbejdsstedet også anført.

EW	Erik Ween	Administrerende direktør	
RF	Ronald Fredenlund	Souschef	
RHJ	Rolf Holt-Jacobsen	Teknisk chef	
AAM	Arild Aamold	Adelingschef servicebyrå	
JB	Jan Berger	Afdelingschef Datapoint	
SV	Sjur Svaboe	Agent	Scanvest A.S
THV	Thorbjørn Viken	Afdelingschef	RCAalborg (1967-69 ansatt i Scanips, Oslo)
OL	Oscar Lund	Salgchef	RC Kbh.
-	Jørn Pejdal	Programmør	RC Kbh.
-	Morten Pust	Programmør/konsulent	RC Kbh./SPS
-	Per Andersen	Programmør	RC Kbh./SPS
-	Erik Pedersen	Programmør	RC Kbh./SPS
-	Bjørn Birk Hansen	Programmør	RC Kbh./SPS
ET	Erling Thomsen	Afdelingsdirektør	RC Aalborg (1963-1971)
RUDK	Jørgen Rudkøbing	Afdelingschef	RCAalborg
VIJ	Victor Jørgensen	Teknikker	RCAalborg

PT	Poul Testmann	Afdelingsdirektør	RC Aalborg (1971-1979)
TML	Tonni Mozart Laursen	Salgchef	RC Aalborg
LSS	Steen Schubert	Afdelingschef	RC Aalborg
BL	Bent Larsen	Programmør/konsulent	RC Aalborg

Direktions - gangen RC København:

NIB	Niels Ivar Bech	Administrerende direktør RC Kbh.* Administrerende direktør 1957 – 1971
PD	Poul Dahlgaard	Administrerende direktør RC Kbh. Økonomidirektør 1964 – 1970 Administrerende direktør 1970 – 1971
NSA	Niels Schreiner-Andersen	Administrerende direktør RC Kbh. Administrerende direktør 1972 – 1976 med C.C. Sandberg som næstkommanderende fra 1973 Sideordnet administrerende direktør med C.C. S fra 1976 - 1977
CCS	C.C. Sandberg	Administrerende direktør RC Kbh. Næstkommanderende sammen med NSA 1972 –1976, industrisektoren Sideordnet administrerende direktør med NSA 1976 – 1977 Administrerende direktør 1977 - 1979

* RC = A/S Regnecentralen, Danmark

2: Det hele begynte

Af Erik Ween, Scanips

Det hele begynte i 1964, og sluttet i 1978. En lyn-rask oppgang til over 100 ansatte, for så å ende i en tragisk og brå slutt. Men la oss starte med begynnelsen:

Jeg var utdannet på Handelshøyskolen i København i 1960, og satt som systemsjef i Norges-filialen til engelske ICT (senere ICL). En dag i 1964 så jeg en liten beskjeden annonse, «DIREKTØR for nystartet dataselskap» ! «Direktør», aaha, det var kanskje noe for meg ! Etter søknad ble jeg innkalt til konferanse på hotel Bristol (i baren). Der møtte jeg Niels Ivar Bech og salgsjef Lund fra Regnecentralen. De hadde solgt en GIER til «Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen» (NVE), og det var gitt rabatt mot å ha blokktid på anlegget. Denne blokktid måtte det laves «business» av, og derfor ville de starte selskapet SCANIPS. Bechs ide var at dette skulle bli en ny grunnsten til hans visjon om et stort og ledende skandinavisk data-koncern. «SCANIPS» lød litt merkelig for meg, men jeg fikk forklart visjonen: «Scandinavian Information Processing Systems». Det lød flott. Jeg skulle få frie hender. Lønn ? Den kunne jeg bestemme selv. Tok litt godt i, og det var ok med det samme. Kontrakt ble skrevet med kulepenn på baksiden av en bar-serviett, og så var det over. «Sett i gang» sa Bech.

3: Scanips etableres

Af Erik Ween, Scanips

Som eneste og første ansatte fikk jeg et kjellerkontor hos NVE, Norges Vassdrags- og elektrisitetsvesen, ved siden av GIER. Det var tegnet en blokktidsavtale med Kontorautomasjon (Friden hullbåndmaskiner), og SCANIPS skulle drifte dette basert på et nytt «standardprogram» for prosessering av Friden-hullbånd. Men «standardprogram», det hadde vi jo ikke ! Bech sendte så opp til Oslo en, etter daværende norske forhold, MEGET spesiell gjeng med programutviklere. Morten Pust, Per Andersen, Pedersen og Bjørn Hansen. Jeg fikk beskjed av Bech om at jeg måtte stelle pent med disse. Jeg leiet en flott villa hvor de skulle bo, de festet om natten, sov om dagen, og programerte om kvelden. De var genier, jobbet godt og festet hårdt. Etter måneder med slikt, var systemet klart for drift. Det var ialt 15 jobs: Innlesning av hullbånd fra Friden faktureringsmaskiner, så process for output av en bunke med salgstatistikker, trimbare via parametre i brukerkartotek, og også kontoutdrag, riskontro osv. Da de flyttet ut av villaen og reiste hjem, fikk jeg regning fra utleier for «betydelig skadeverk» og «brannstiftelse». Det viste seg at det var gått litt hårdt for seg en natt, de hadde sovnet og det var tatt fyr i gulvet utenfor peisen. Det ble forsøkt slukket med rester av pilsner, før de sovnet videre. Det var også krav om erstatning for husets totale beholdning av krystall-glass. Disse var knust i en samlet operasjon idet man sent på natten ville betjene husets flygel. Lokket måtte åpnes for å få bedre lyd, men på dette sto altså mengder av brukte glass etter ukers festing. Resultatet ga seg selv. Regningen var stor, og jeg måtte ringe Bech. «Hva gjør jeg med denne ?», spurte jeg, lett oppbragt. «Det er nemt, bare betal!» Sånn var det.

4: Så begynte driften av ”standardprogrammet”

Af Erik Ween, Scanips

Så begynte driften av «standardprogrammet». Måtte ansette operatør, og tekniker som var kommet fra en GIER hos atomforskere i Halden (Rolf Holt-Jacobsen). Programmet var genialt, men hadde en del bugs. Mange innlagte «hsf2» (hopp sekvens flytende), dvs. programstopp der hvor de hadde ment at man ikke skulle komme til. Pust og co hadde også jobbet med et større system på CDC 1604 i RC-Rialto. Der benyttet de også samme "teknikk", for det sies at det av og til kom ut melding på konsoll-skrivemaskinen: "SATAN !". På GIER var f.eks. hsf2-ene lagt inn i et magnetbånd-fletteprogram hvor man hadde nådd end-of-file på et bånd, men senere kom tilbake i programmet for å lese mere. Det var jo selvfølgelig "satan" eller "hsf2" !! Jeg måtte begynne å fixe på alt dette, og ble hengende på vedlikehold i lang tid. Ofte ringte operatøren om natten, «hsf2 -632 i job 11, Hva gjør jeg ?» Jeg hadde etterhvert lært meg alle disse «hsf2-adressene», så svaret i sørn ble «tast understreket E 534» (eller annen aktuell adresse). Så kjørte det videre, men et individ (record) ble skippet. Vel vel, det fikk gå, det hele var jo statistikk, og ingen ville merke det. Ingen annen utvei var mulig, jobben hadde kjørt i 8 timer, og det måtte leveres output neste dag.

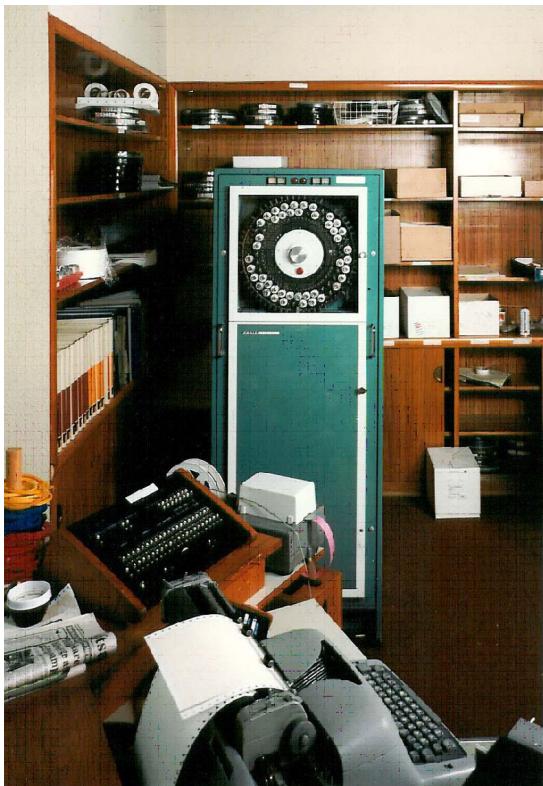
GIER hadde Ampex 7-kanals båndstasjoner via en buffer på 4096 42-bits ord, samt en Facit karusell med 64 magnetbåndspoler, 1024 42-bits ord med ferritlager, og så en magnetisk tromme. En flott Anelex printer, 600 linjer pr. min. med 160 posisjoners valse-bredde. Dertil en merkelig konstruksjon, en Bull hullkortleser, opptil 1000 kort pr. minutt ! Hullkortleser ? Vel, det var det egentlig ikke, det var opprinnelig en hullkort-SORTERER, som RC Århus hadde lavet interface til for GIER. Hullkortleseren hadde variabel hastighet via et dreie-ratt, og 12 lommer for avlevering av avlest kort. GIER hadde så egne instruksjoner for «les kort» og «reject til lomme», osv. Problemet var bare at hvis man dreiet speed-rattet for høyt opp, så klarte ikke Gier å følge med, og det ble lese-feil og reject. Måtte sette lås på dreie-rattet slik at operatør ikke fikk dreiet for langt opp !!

Var ofte kluss med Ampex-stasjonene, som ble Holt-Jacobsens mareritt. Ofte paritetsfeil om natten etter en 4 timers magnetbåndsortering, da var det bare å styre tapen over lesehodet med en Q-tip, dvs. forsiktig litt til siden mens den stakkars Ampex'en prøvde å lese blokken på nytt. Plutselig gikk det, og vi slapp omkjørsel fra start.

Vi prøvde også sorteringer via Facit-karrusellen. Jeg tror RC Århus hadde utviklet dette programmet. Det gikk ikke så godt, spolene svingte rundt, bånd føk ut og inn av spolene, karusellen dreiet rundt i ett sett. Det ble for mye, mekanikken holdt ikke til dette. Istedet brukte vi karusellen som lager for div. arkiv og parametre. Spolene var avtagbare, kunne gjemmes i safen ! Nesten som dagens USB-sticks !

Etter en stund fikk vi kontrakt med Kienzle, de kjøpte en god porsjon blokktid. De leverte ikke hullbånd, men hullkort. Første selvstendige program for SCANIPS var da for en bank, først manuelt sortere kort på Bull-maskinen, så lese de inn og beregne renter. Jeg hadde begynt å kjøre med Ampex-båndene, og husker godt min første ordre: US 65 ! (US 64 var rewind bånd, legg til 1 = 65 , så var det stasjon 1). Det var et meget stort øyeblink !!!

Software for bånd-håndtering fikk vi fra RC Ålborg (Bent Larsen, BL). Vi synes det var enklere enn det konkurrerende fra RC Århus. Så la vi alt dette opp på karrusellen, og hev det inn i ferritlagret via kommando «understreket H svup, il50, understreket E». Da ble det hele «svuppet» inn fra karrusell til ferritlager. Båndadm i celle 962, filadm i celle 872, og trykk5-sekvensen i celle 592. (merkelig at dette sitter etter over 40 år).

(Facitkarrusel)

GIER anvendelse

Af Bent Larsen, BL, RC Aalborg

Da vi startede med GIER programmering i Aalborg, eksisterede der en Algol-compiler til Gier, men objekt-programmerne var meget langsomme til at eksekvere, og desuden var der dårlige funktioner til ind- og udlæsning af data (programmet var udviklet af og for matematikere), så vi besluttede meget hurtigt at vi til databehandlingsformål ville anvende maskinkode (SLIP). Medvirkende var nok også, at Rudk og jeg begge var 'gamle' maskinkodenørder fra DASK. Algol blev først anvendt til databehandling i Aalborg da vi fik RC4000. Situationen var anderledes i Århus og Odense og Scanips, Norge – her benyttede man Algol til udvikling af databehandlingsprogrammer – og levede med de lange køretider.

Denne situation betød at vi havde meget svært ved at samarbejde med de andre afdelinger om udviklingsprojekter, hvilket igen betød at vi selv måtte udvikle alt vores systemprogrammel.

- Det var også meget godt for vi var jo nogen stædige kameler (Rudk og BL), der vidste bedre end alle andre hvordan det skulle gøres. Det lykkedes da også i nogen tilfælde at eksportere vores 'guldskål' til andre afdelinger, og de færdige systemer som kom ud af vore anstrengelser blev da i vid udstrækning brugt.

Ikke at vi ikke prøvede at evaluere de nyere Algol-compilere (hvem husker ikke 'Zoner i Algol4 – indtalt af Christian Gram'), men i det store og hele holdt vi os til maskinkoden.

Vores selvudvikling af system- og hjælpeprogrammel foregik hovedsagelig i 1963-1964, og blev fortaget af Rudk og BL.

Dataindlæsning og validering blev mærkelig nok aldrig genstand for nogen særlig opmærksomhed med henblik på hjælpeprogrammer.

Dataudlæsning blev understøttet af flere forskellige tal- og tekstdruckningsprogrammer – der var allerede fra DASK-tiden en heftig konkurrence om at kunne lave de mest effektive sekvenser.

Karruseladministration var noget helt unikt for de tidlige GIER-programmer, og der blev da heller ikke gjort så meget ud af det, bort set fra at Rudk lavede et sorteringsprogram til større datamængder på en karrusel. Jeg husker ikke navnet på det anvendte sorteringsprincip, men du milde hvor man kunne blive rundtosset af at se på karrusellen når det køрte.

Som følge af karrusellens hyppige fejl, blev det heller ikke meget brugt.

Magnetbandsadministration, (Også anvendt af Scanips), blev udviklet af BL og bestod af en række forskellige programmer.

1. *Bånddåb – et program til indspilning af båndidentifikation (serienummer, opgavenummer og båndløbenummer) på et jomfrueligt bånd.*
2. *Båndstart – et program til kontrol af ovennævnte oplysninger.*
3. *Filadministration – program til sekventiel læsning og skrivning af en fil på bånd, herunder filåbning og –lukning – samt meget vigtigt på den tid – checksumkontrol af de skrevne- og læste oplysninger.*
4. *Magnetbåndsortering – til sortering af store datamængder placeret i en fil skrevet med filadministrationsprogrammet. Programmet byggede på Cascade-princippet, modificeret til at kunne køre på tre eller fire båndstationer, hvad man nu måtte have. Og for ikke at få alt for mange gennemløb indledtes med et forsorteringsgennemløb, hvor mindre datamængder blev sorteret i bufferlageret, med et delprogram taget fra ovennævnte karruselsortering udviklet af Rudk.*

Karruselanvendelsen blev som følge af den sårbar teknik som regel indskrænket til lagring af programmer – vi havde alle vores store programmer fast lagret på karrusellen (Gierløn spole 60 – 65) og til midlertidig lagring af mindre filer såsom fejl- og anmærkningslister – jeg mindes ikke nogen der for alvor turde stole på karrusellen som datalagringsmedie. Hos Scanips havde de også store tekniske problemer med karrusellen og vor tekniker Victor Jørgensen var i Oslo et antal gange for at afhjælpe problemet.

Karrusellen blev anvendt på 3 lokationer:

RC Århus

RC Aalborg og

Scanips

Bemærknig

Af Thorbjørn Viken, THV, Scanips og RC Aalborg

I en periode var vi i Scanips i den tro at Bent Larsen, Aalborg, var identisk med den kendte danske skakspiller Bent Larsen!

5: Efter dette gik det stærkt

Af Erik Ween, Scanips

Etter dette gik det stærkt. Vi måtte få nye kontorer i Sorgenfrigaten i 1967, og vi ansatte nye folk hele tiden. Både Friden og Kienzle øket volumet, vi måtte ha en GIER til. Den ble installert i Sorgenfrigaten, mens vi fortsatt brukte maskinen hos NVE. Sorgenfrigaten ? Vel, det var ikke sorgløst, men allikevel morsomt og hektisk. Vi fikk besøk av en danske fra RC-Rialto, herr Pejdal, en hyggelig fyr. Han skulle lave programmer for Fjeldhammer Brug, et datterselskap av Villadsens Fabrikker. Det tok meget lang tid, men det var Scanips uvedkommende, det var et RC-Rialto prosjekt. Gudskjelov ! Vi vokste og vokste, Det ble for trangt i Sorgenfrigaten, og vi fikk nye store og flotte lokaler i 1969 i Treschowsgate. Vi var kanskje oppe i rundt 20 ansatte, og SCANIPS tjente penger som gress !! RC var stående fornøyd, jeg var ofte i Rialto-hovedkvarteret hvor Bech etterhvert hadde fått en sidestillt direktør Dahlgaard. Han skulle passe bedre på økonomien, og han likte følgelig svært godt våre gode resultater. På Handelshøyskolen var vi jo drillet inn fra Professor Palle Hansen: « Det er profit det dreier seg om mine herrer ! », så jeg bare kjørte Scanips etter denne oppskriften. Det var vel ikke akkurat den oppskriften som gjaldt i mye av RC forøvrig.

Bech var mere opptatt av det visjonære, penger var ikke så viktig som for Dahlgaard. Besøkene i Rialto var ofte harde, opp kl. 0600, første fly 0700 til Kastrup, taxi til Rialto med påfølgende morgenpilsner på RC-møde. Så stor frokost med pilsner og snaps, så mere RC-møder. Etter at Erling Thomsen sluttet i RC-Ålborg for å begynne i SPS København, så var det alltid middag hjemme hos Erling Thomsen på Fredriksberg etter disse RC-møtene. Mere pilsner, snaps, whisky. Erling Thomsen og jeg hadde ofte samme syn på ting og saker i RC, mye å diskutere. Så taxi til Kastrup før siste fly hjem kl. 23.00, i seng 0100 hos Ulla. Puh hææ !!!

6: Bransjer/type virksomheter

Af Erik Ween, Scanips

Vel, det var litt av hvert. I begynnelsen på gier så var det Friden fakturerings output for behandling via standardprogrammet. Så en del Kienzle hullkort fra bokføringsmaskiner, det var mest handel/industri, og litt bank, og det meste her var spesialprogrammer.

Senere på 4000/8000 var det mye online-faktureringsystemer med online utskrift på kundens terminal. Backoffice batch-behandling via standardprogrammet eller special. Vi hadde også et stort standardsystem for regnskapskontorer (ØS-økonomisk styring). Ola Odden (som var driftsjef servicebyrå) hadde mye av kundebehandlingen her, og han kom senere over i vårt lille A/S etter RC/Scanips-konkursen i 1979. Ikke da til å undres over at mange av ØS-kundene da fulgte med over til oss . Etter at Bjørn Andresen gikk ut som aksjonær i vårt lille A/S for å ta direkte ansettelse hos Banan-Mathisen, overtok Ola denne aksjepost, så da var det meg, Arild og Ola som fortsatte som eiere.

Datapoint-avdelingen utviklet på 70-tallet en mengde store standardsystemer, DP-fakt, DP-lønn, DP-hotell, osv., alt for kjøring på kundens in-house Datapoint 5500/6600. Her var det Jan Berger og Sjur Svaboe som ledet i utviklingen, og en fin gjeng med dedikerte Datapoint programmerere var engasjert. Det hele gikk i programspråket Databus/Datashare.

Så fordeling standard/special ? På Gier/4000/8000, la oss si 50/50.

På Datapoint: Mest de egenutviklede standardprogrammer som nevnt.

7: Gode og ”onde” dage, herunder lokaliteter, Scanvest A.S mv.

Af Erik Ween, Scanips

I Treschowsgate fikk vi så den første RC 4000 !! Det var noe helt annet, og vi begynte å leke med real-time applikasjon. Med all programmering i maskinkode (SLIP på GIER og SLANG på RC 4000) anså vi etterhvert dette som for tungt. Algol ble løsningen, på 4000 var det greit, men vi begynte også med det på GIER også for større administrative oppgaver. Bare båndadm og fileadm fylte jo mye av ferritlageret som «core code», så det ble fryktlig mye tromme-segmentering. Et større faktureringsopplegg for «Banan-Mathiesen» kunne kjøre i 18 timer sammenhengende, det slukte maskintid, men til gjengjeld sparte vi enormt i programmeringstid. Bedre å sløse med maskintid, og spare på manntid ! Det var ofte, merkelig nok mest om vinteren, at RC 4000 var nede, stor overhaling CDC-stasjoner med hodeskift. Da måtte vi hyre tomotors Piper Apache- fly og ta med bånd og operatør til RC-Ålborg for å få unna sakene. Flyet ble flere ganger nediset, og måtte gjøre vendereis, eller lande i Århus !. Det kostet, men alt for kunden ! På RC 4000 begynte vi med on-line ! Dette viste vi på en stor utstilling i 1969, hvor kronprins Harald med delegasjon var på lengere besøk.

(Fra venstre Erik Ween derefter Kronprins Harald med ledsagere)

Online gikk via modem og asyncron multiplexer koplet opp via Olivetti-terminaler, senere Datapoint-terminaler for å kjøre direkte mot RC 4000 ! Arne Bråten lavet en fix «slang-driver» som tok seg av input/output til terminalene, så ble applikasjonene lavet i Algol som hentet input fra, og leverte output til, «slangdriver`n. Vi fikk kunder som kjørte online-fakturering fra Datapoint 3300 tilknyttet skriver, det var ganske revolusjonerende ! Men herregud, hvor ustabilt til tider. RC 4000 var ofte ute å kjøre med sine CDC-båndstasjoner, og datalinjene var det ofte brudd på. Det var til tider VIRKELIG trouble, men pengene fosset allikevel inn i SCANIPS. Vi var helter hos Bech og særlig Dahlgaard. I 1971 måtte Bech forlate RC, Dahlgaard ble min nye sjef.

Jeg fikk senere beskjed fra Dahlgaard om «å rydde opp i Scanips-Sverige», og om «å gjøre det som var nødvendig». Scanips-Sverige var et mindre rent hardware-salgs-selskap med dårlige resultater. Beskjeden var dog klar, jeg dro til Stockholm for å fyre direktøren. Det var tøft.

Så skulle jeg bli direktør der også, mens Sune Wilhelmson ble plass-sjef for salget. Det gikk bedre der etter hvert. Rundt samme tidspunkt fikk jeg også forespørsel fra Dahlgaard om jeg ville være interessert i å overta som direktør i RC-Danmark. «Du har jo dansk kone og er dansk-utdannet!». Jeg måtte takke nei, og senere kom Schreiner-Andersen og Sandberg inn som direktører. De tok mere og mere sentral kontroll over datterselskapene, noe vi i Norge likte dårlig.

Etterhvert kom vi mene og mene i kontakt med Datapoint i USA. Vi måtte jo ha terminaler til online-kjøring! Så fikk vi en agent i Stavanger, Sjur Svaboe. Han begynte med online-kjøring fra Stavanger-området mot RC 4000 i Oslo. På leiede faste tele-linjer. MYE trouble med dette, dårlige linjer. Men pengene fosset inn. Så gikk det slag i slag. Datapoint kom med nye maskiner (1100,2200,5500,6600), og det gikk mene mot selvstendig kjøring på disse. I kombinasjon med avlevering av data til back-office kjøring på RC 4000. Det var en bedre løsning. Da måtte vi omorganisere kraftig, en Datapoint-avdeling, en servicebyrå-avdeling, og en RC-hardware-avdeling. Vi måtte også flytte til nye lokaler i Thorvald Meyersgate i 1974. Vi var vel rundt 70-80 ansatte. Vi hadde 10 års jubileum i 1974 med stort opplegg på fjell-hotell. Schreiner-Andersen med frue deltok. Jeg skulle befordre disse sammen med Ulla i bil på glatte is og sne-veier opp til hotellet. Det gikk litt for sterkt, flere ble nervøse, det sladdet mye og det ble endel skrens. Tror ikke danskene hadde kommet til flere jubileum etter det. RC 8000 gjorde så sitt inntog, den var mere stabil enn RC 4000. Da hadde vi ialt 2 Gier, 1xRC4000, 1xRC8000, alt i en kjempe maskinhall. Pengene fosset fortsatt inn, særlig Datapoint gikk sterkt. Det gikk dårligst med RC-hardware-avdelingen. Vi skulle selge RC3000 (Konverter fra hullkort/hullbånd til magnetbånd), RC 3600, og RC2000 hullbåndleser. Denne siste var jo genial, men markedet var begrenset. Det oppsto etterhvert en konfliktsituasjon mellom satsing på lav-volum, tapsbringene salg av RC-hardware og profitt-bringende høy-volum salg av Datapoint. Datapoint-avdelingen utviklet også egne stand-alone applikasjoner, som kom i konkurranse med servicebyrå-applikasjoner.

Agenten i Stavanger, Sjur Svaboe med selskapet Scanvest A.S, gjorde det veldig bra på Datapoint. De var først datterselskap av Scanips. Pengene fosset inn. I Danmark begynte man dog å få problemer. Servicebyrå-delen skulle fornyses med et gigant-applikasjon, «System 80». Kanskje noe a la SAP idag, dog med den forskjell at SAP har lykkes, det gjorde ikke System 80. Alle skulle med på dette, det var sentralstyrt. Jeg og flere jeg kjente godt i RC, var meget skeptiske, dette var for stort og komplekst. Det endte jo også senere i knall og fall.

Utover på 70-tallet begynte RC for alvor å få problemer, men ikke vi i Scanips. Det ble litt finansiell panikk i København, vi ble «pådyttet» ny RC 8000 til høy pris selv om vi ikke hadde behov for det, og penger ble tappet fra vår sterke kasse. Høyst sannsynlig var vel dette i strid med norsk aksjelov. Det ble mene og mene slutt på vår selvstendighet, ikke lengere frihet under ansvar. Bl.a. ble Scanips` økonomiavdeling nærmest direkte underlagt RC-Danmark. Personlig ble jeg mene og mene ukomfortabel. Da så også den smarte Sjur Svaboe i Scanvest sin store mulighet: Han gikk direkte til Schreiner-Andersen i RC og ville kjøpe en RC 8000 cash mot å få overdratt aksjer i Scanvest til seg selv. I cash-stripped RC ble selvsagt dette godt mottatt, og vips, der gikk RC-koncernet glipp av et særdeles bra selskap som tjente styrtende på Datapoint-salg. Jeg ble sur, for å si det forsiktig. RC 8000 i Stavanger ble nærmest bare stuet bort, det var ikke meningen at den skulle brukes til noe særlig.

8: Så er det jul

Efter ide' af Jan Fronth-Pedersen, marketingchef og med fru Ullas (Ween) overtalelsesevner blev nedenstående julekort kreeret først i 70-årene.

9: Teknikken

Af Rolf Holt-Jacobsen, RHJ, Scanips

Jeg ble ansatt i Scanips i 1964 som den første. Forøvrig har jeg forhistorie fra RC og Gier før den tid. Nemlig siden jeg var den første som fikk opplæring på Gier i 1962! i anledning av at den første skulle leveres til Norge til Institutt for Atomenergi i Halden hvor jeg var ansatt på den tiden.

Jeg fikk jo et par ideer til å speede opp Gier. I administrativ databehandling var utskriften en flaskehals. Anelex skriveren med 670 linje/min greide ikke svelge unna, mens den holdt igjen Gier for hver linje som skulle printes. En første løsning var en printerdriver med dobbelt bufring som jeg laget og som våre programører kunne anvende. Det neste var en "speed-up" buffer basert på elektronikken i RC2000. Den installerte vi så på våre Gier'er.

På begynnelsen av 70-tallet ble tromlen på vår ene Gier slitt og ga problemer. Jeg fikk da en ide. En PDP med disk lager og stort RAM ble anskaffet og jeg fikk laget en interface. Flemming Elvers (teknisk service, Smallegade) programerte og vi fikk denne opp å kjøre. Gier ble hurtigere da en 30-50 tromlespor ble lagret i RAM og "tromletransportene" ble hurtigere. Vi hadde glede av den og solgte også et eksemplar til Ungarn Statistiske Sentralbyrå. Jeg var og intsallerte den i august 74 i Budapest. Jeg kjenner ikke om denne løsningen ble brukt andre steder.

Vi var vel også svært tidlig ute med kommunikasjon og hadde flere kunder med online registrering og utskrift. Modemene, som var like store som dagens PC, ble koblet om uten tillatelse fra Televerket. Vi kunne da kjøre raskere.

Datapoint er jo nevnt. Jeg mener bestemt at det var Scanips som først tok kontakt med og inngikk avtale med Datapoint. Det første vi fikk var en terminal med separat datalagringsenhet (kassett). Senere kom egentlig den første PC. Den hadde 4004 processor som Intel utviklet sammen med Datapoint, så vidt jeg husker.

Ellers husker jeg et enormt arbeidspress. Utrykning kanskje opptil 2-3 ganger på natten i tillegg til full arbeidstid.

10: Øjebliksbilder

Af Thorbjørn Viken, THV, Scanips og RC Aalborg

Indledning

Jan Berger og jeg blev ansat i Kontorautomasjon A/S (Friden), Oslo, som systemkonsulenter i 1965. Uddannelsen foregik ved Friden's internationale skole i Nejmegen, Holland. Her lærte vi alt om det binære talsystem og programmering af Flexowriter mv.

I efteråret 1965 oprettede Kontorautomasjon et datterselskab , A/S Dataautomasjon, edb-sevicebureau. Her blev jeg overflyttet til som system-/kundekonsulent med hovedopgave at planlægge/implementer virksomheder på - *Norsk Administrativt Standardprogram* -, samt forestå kundeuddannelsen. April 1967 blev jeg "hentet" til Scanips.

Første møde med Scanips

Som systemmedarbejder i Scanips var man tvangsinlagt til at programmere. Så der var 3 dages uddannelse i SLIP og så var man efter Ween's mening uddannet programmør. Den 5. dag blev jeg indkaldt til Weens kontor hvor han siger:

"Her har jeg en lille programmerings - opgave til dig. Se på den en ½ times tid og kom så tilbage." En ½ time senere atter på Weens kontor og han spørger: "Kan du påtage dig opgaven?"

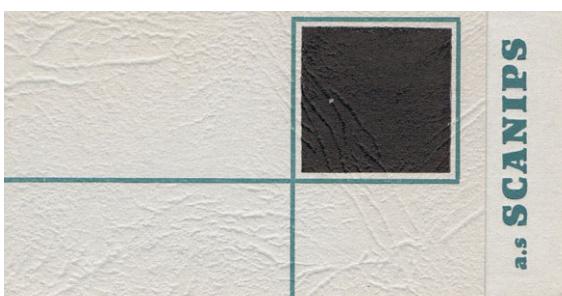
Mit svar: "Nej, jeg må nok bede om nogen flere dages øvelse først":

Ween: "Det er ok, men så du ser ind til mig om 3 dage, så har jeg en ny opgave,

Opgaven har du en uge til, så er der også en søndag at benytte! (Ikke lørdags fri den gang).

Og Thorbjørn der er ikke flere nej tilbage!” Sådan!

Så blev Oslos mest sofistikerede visitkort udleveret.

Kundebesøg

På et tidspunkt fik vi en kunde i Kristiansund (I Møre og Romsdal). Så på kundebesøg var det med nattog fra Oslo til Åndalsnes , derefter med bus og færger til Kristiansund. En lille tur på ca. 11-12 timer. Efter kundebesøget tilbage til Åndalsnes og med nattoget (Afg. 23.45) tilbage til Oslo.

Træt som jeg var fandt jeg hurtigt min kupe og gik i køjen.

Pludselig er der nogen som rusker mig i armen, jeg slår øjnene op og ser et kvindeansigt tæt på mit. Hun siger: *"Hvad laver du i min køje? Du ser ud til at være en pæn ung mand, men os to i den smalle køje i 6-7 timer går nok ikke!"*

Jeg kommer noget fortumlet ned på gulvet kun iført underbukser og ser yderligere 3 damer i kupeen. Med røde kinder og endnu rødere ører får jeg samlet pakke - nellikerne og kommer ud af kupeen. På vej ud siger en af damerne: " Ja, ja, vi må da i det mindste sige NSB har strammet sig an, når det kommer til servicen på nattoget!"

Forklaring: Mit nummer til kupe og køje var ok, men der var et lille romtal jeg ikke havde bemærket. Romer tal 1 for damekupe og 2 for herrekuge. Somme tider kan det være hårdt at være edb - konsulent!!

På messe

Våren 1967 var der en uges kontormesse i Sjølyst Messecenter. Vi var 2 konsulenter som blev udlånt til Olivetti som edb – "eksperter" (Det var nu ikke så dårligt! Nogen unge flotte Olivetti piger i gult lækert og lange højhælede støvler var et behageligt selskab)

(En vakker italiensk Olivetti kvinde på standen, desværre kun som poster!)

Ved lukketid samledes sælgere og konsulenter i baren. Og vi skulle selvsagt også give en omgang i ny og næ. Det kunne jo være det kunne give nogen opgaver/kunder? Men vi havde et problem, vor chef Ween, var ikke specielt imødekommen overfor "Bar - regninger". Så inden vi gik hjem måtte overtjeneren overtales til at konvertere øl etc. til et antal middage og/eller smørbrød. Sjældent har 2 personer spist så meget på så kort tid!

Scanips og RC Aalborg, Kastetvej 4

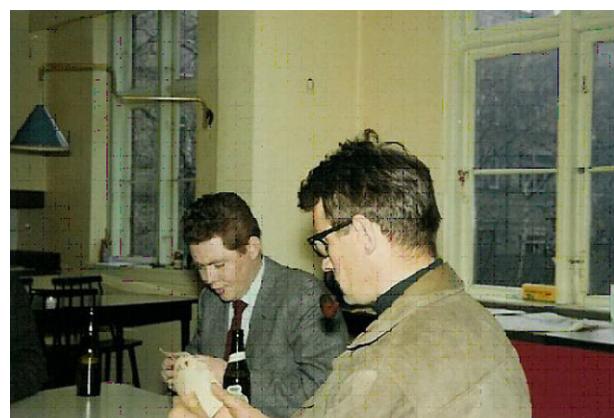

(10 års jubileumsbillede)

Vore venner fra Scanips, Oslo, var altid meget velkomne i Aalborg. Der var noget specielt med de norske "gutter" Der var weekender hvor der kom Scanips programmører til Kastetvej for at teste. De tog Oslo båden til Frederikshavn, ned fredag aften og tilbage søndag aften. De satte stor pris på køkkenet på Kastetvej, der var et køleskab af en anselig størrelse!...og med kolde øller ad libitum og så var der (næsten) altid selskab.

(I Aalborg var vi lidenskabelige kortspillere!)

(Personen til venstre, Bent Larsen, BL)

(De var mægtigt imponeret da de hørte at indholdet i affaldskurven på et tidspunkt var 12.000 ølkapsler som var blevet pakket pænt ned og sendt til direktionen i København som en nytårshilsen. Direktionen kvitterede med et anker øl og besked om at fremtidige nytårshilsner måtte finde andre former). De norske kollegaer havde mærligt nok (næsten) også altid tid til et lille besøg i Jomfru Anegade?

Fjeldhammer Brug

En større invasion kom via Norge, idet Pejdal og co. fra København skulle indkøre et større system for Fjeldhammer Brug og behøvede en masse køretid.

På det tidspunkt kunne de kun få det om natten, hvor de til gengæld sad og røg tyrkiske cigaretter, så vi andre var ved at omkomme om morgenen.

Om dagensov hele banden i drømme - senge enten på stranden i Blokhus eller helt oppe på loftet (det var midt på sommeren og meget varmt), men så kunne man jo spare hoteludgifter, og dampbad fik man også gratis!

Eliten mødes

Af Bent Larsen, RC Aalborg

Jeg (BL) husker et par møder med Scanips i 1969 -70, men jeg kan ikke huske, hvad der specifikt blev drøftet.

Det ene foregik på hotel Jutlandia i Frederikshavn - jeg husker kun at Erling (ET) og jeg måtte overnatte sammen i brudesuiten. Det var ikke nogen udelt fornøjelse idet Erling snorkede ganske meget. De var jo noget svære at styre de gode nordmænd når de kommer "udenlands"

Det andet bestod i, at Erling og jeg var i Oslo.

Den danske version (BL)

Vi tog båden fra Frederikshavn. Efterfølgende var vi inviteret til middag hos Ween og Ulla. Vi hyggede os og tog derefter en taxa til båden - for at opdage at den sejlede en time tidligere end vi troede. Så taxa tilbage til Ween for at få arrangeret hjemtransport med fly over København næste morgen. Vi skulle hjem da Rudk skulle holde afskedsparty. Natten blev tilbragt på gulvet hos Ween, men det var ikke noget problem, da vi var passende bedøvet, og vi nåede da også flyet.

Den norske version (EW)

Hehe, jeg husker lite, men Ulla husker noe: Det er riktig at Erling og Bent hadde besøkt Scanips som nevnt. Det må ha vært for å drøfte noe felles programutvikling. Kanskje det var noe med Gierlønn? hm, husker ikke helt. Men Ulla husker godt at vi hygget oss godt hjemme hos oss etterpå. Så dro de to danske avsted i taxa, og jeg var trett og gikk i seng sammen med børnene. Ulla ordnet opp med alle brukte glass og flasker, så plutselig ringte det på døren. Da kom de to dansker tilbake, og festen fortsatte uten min deltagelse. Jeg hadde sluknet for godt. Det ble meget muntert etterhvert, men jeg ante ingenting. Danskene overnattet på gulvet og var tatt avsted igjen lenge før jeg voknet. Stor var min omtåkete forbauselse når jeg fikk meddelt dette faktum. Det må ha vært en rett kraftig dansk besøk vi fikk den gang.

Rialto – gjengen også kaldet Pusts drenge

Af Thorbjørn Viken, THV, Scanips og RC Aalborg

Som tidligere nævnt var de nogen meget specielle mennesker. Nedenstående episoder giver et lille indblik.

1: På et tidspunkt kunne jeg ikke finde ud af en programfejl i "Standardprogrammet".

Så det var en tur til NVE for at tale med den danske troldmand, Pedersen. (Internt i Scanips kaldet "Guld tand", pga. en dyr flot sag af ædelt metal)

Han havde altid 3 store mapper med SLIP udskrifter liggende! Han fik fremlagt mit problem, kikkede i loftet nogen sekunder og siger så: "Aha, mappe 2, side 123, de 5 nederste programlinier". Ganske rigtig, der fandt han fejlen, men jeg måtte selv finde ud af at rette den. Jeg var dybt imponeret, alle de sider og han havde det hele i hovedet. Dagen efter måtte jeg af sted igen for jeg kunne ikke helt kingle hvordan problemet skulle løses. Da han hørte at jeg ikke havde fundet ud af en løsning blev han noget knotten og siger: "Jeg kan ikke spilde min tid på amatører, kan du nu ikke finde ud af at løse problemet har jeg et godt råd til dig: Find dig et andet arbejde"!!

2: En eftermiddag skulle jeg på NVE og hente udskrifter.

Der sad Pedersen ved konsollen ikke i godt lune, der var "øretæver" i luften og han skældte Gier hæder og ære fra. Pludselig rejser han sig og stormer ud af lokalet. Ca. 20 minutter er han tilbage, sætter sig til konsollen og begynder at arbejde. Så smiler han pludselig stort og siger henvendt til mig:

"Nu går det derudad. Det er ikke noget som hjælper på Gier og min forståelse for hinanden som et par pilsnere"?

3: ...og så var det Morten, charmør og en gudbenådet sælger.

En dag havde jeg "fornøjelsen" at skulle til salgsmøde, morgenmøde, med Morten hos en af Oslos helt store virksomheder Her ville hele topledelsen være til stede. Morten henter mig i Taxa og af sted. Pludselig beder han Taxaen holde og siger til mig:

"Thorbjørn løb over i kiosken derhenne og køb en æske med de stærkeste sorte lakrids du kan få.

Det blev nemlig både sent og fugtigt i aftes, så jeg måtte have et par pilsnere her til morgen for at tage de værste tømmermænd! Jeg lugter af øl ud af munden og det er ikke så godt.

En sag til, når vi kommer ind til mødebordet sætter jeg mig for enden og du på min venstre side.

Kunder lægger normalt ikke så megen opmærksomhed på personen til venstre for hovedpersonen?

Og så, dette er vigtigt, hver gang jeg tager hånden op og trækker i den venstre øreflip overtager du samtalen, så jeg kan snuppe en pastil."

Mødet blev særlig vellykket.

Morten blev også berømmet for sin selvkonstruerede indbrudsalarm! Et unævnligt antal tomme ølflasker som i villaens forgang var opstillet som en meget sindrig labyrinth.

Pæren i loftet blev skruet ud og så kunne ingen fremmede sjæle komme ubemærket ind i det hus!

RC Aalborg gæster Scanips

Af Thorbjørn Viken, THV, Scanips og RC Aalborg

Marts 1974 var ledelsen i Aalborg inviteret på lang weekend hos Scanips. På den tid var det for mange danskere et kulturchok at tage til Norge for at more sig. Følgende episoder belyser den forskelligartede kultur:

1: Fredag aften på Holmekollen Hotel

Selskabet fra venstre: Tonni Mozart Laursen (TML), Kirsten Viken (som fik datteren Lone 2½ måned senere!), Poul Testmann (PT), Hanne Schubert, Steen Schubert(LSS), Kirsten Mozart Laursen samt Aase Testmann

Fotograf: Thorbjørn Viken(THV)

Der manglede blandevand på værelset til sjusserne, så gode råd dyre. Vi fik fat i værelsepigen og spurgte pænt om hun kunne skaffe nogen sodavand (Brus)? Nej det kunne hun ikke, skulle vi have "brus" så måtte vi opholde os i restauranten!! Efter store overtalelser og en "skilling" indvilgede hun dog i at hente nogen vand, men det var altså en engangs-foretakelse. Det må man sige var drikkekultur!

2: En tur i taxa

Lørdag formiddag var nogen i selskabet nede i Oslo centrum. At betale, ca. 45 kr. fra Holmenkollen til Carl Johansgate. Om aftenen blev der bestilt Taxa til hotellet for en tur til Grand hotel, Carl Johansgate. Stort var sjokket da vi steg ind i Taxaen og så taxameteret stod på ca. 140 kr. ? Forklaring. I Norge slår man taxameteret til når vognen forlader taxaholdepladsen. De ved at tjene penge de nordmænd!

3: En aften i Grand – kælderen

Om aftenen holdt Scanips stor middag for de danske gæster. En strålende vært var Arild Aamold. Han havde et øje på hver finger. Fortalte små historier og anekdoter.

Lige inden kl. 22.30 kom tjeneren og meddelte at udskænkning af drikkevarer sluttede kl. 22.30? (Restauranten lukket kl. 01.00) Danskerne så måbende på hinanden, hvad var dette for et uland? Arild rejste sig lynhurtig og sagde han havde taget hånd om sagen. Så ingen panik. Et kvarter senere kom der en tjener trillende ind med et ”dobbeldækker” anretningsbord, fyldt op med øl, vin og sjusser etc. Vi overlevede!

På vej tilbage til Aalborg var vi enige om at Scanips havde holdt alle tiders weekend for os, Men der var også enighed (næsten enighed!) om at de nordmænd godt nok var et specielt folkefærd!

4: Afsluttende bemærkninger

Der må nok siges at edb – branchen i 60 og 70 årene var noget specielt?

Primært skyldtes det vel følgende:

- En helt ny branche havde sin almene begyndelse.
- De som blev ansat havde en meget forskelligartet baggrund, både når det gjaldt formel og uformel uddannelse og tidligere beskæftigelse.
- Aldersmæssigt lå vel ca. 90% af de ansatte inden for en ramme på 6 – 8 år. Scanips ingen undtagelse.

Arbejdsmæssigt gik det jo hen og blev en livsstil, der var et udpræget familiært sammenhold mellem de ansatte (nogen påstod mere familiært end der hjemme!) og arbejdstiden var ikke en væsentlig faktor? Tit lange arbejdsdage, en 12 – 14 timers arbejdsdag kunne det blive i nogen uger når et projekt skulle afsluttes / afleveres. Dette med projekter og forsinkelser var nærmest en natur lov!

En årsag til de mange aftentimer på job var anvendelsen af Algol. Kompileringen af et Algol program tog ikke minutter på Gier, men timer. Som vor souschef Frederlund (RF) på et tidspunkt præcist udtrykte det:

”EDB - branchen er ikke for gifte mennesker.

(Ja, det var den gang man giftet sig når man fik børn!)

Det ideelle ville være ene og alene at ansætte munke?”

En episode belyser denne problematik. I 1969 indførte Norge lørdagsfri. Vi jublede. Nogen uger efter indførelsen begyndte et stort antal medarbejder (mænd) at sive ind lørdag formiddag, overarbejde! Deres lovpriste fridag viste sig at afstedkomme hårdt arbejde hos lillemor der hjemme. Rengøring – polere vinduer – passe børn etc.

Så da ledelsen var træt af opringninger fra konerne med spørgsmål om deres mænds absolut nødvendige overarbejde, besluttede Ween følgende. Elevatoren op til kontorerne blev omstillet hver fredag efter arbejdstid, således at der skulle benyttes nøgle for at elevatoren kunne benyttes og nøgle blev udleveret af ledelsen til berørte medarbejder (-e). Det virkede. Det var i det hele taget en pragtfuld tid, omgivelserne betragtet os nærmest som ”Halvguder”, og ingen, hverken høj eller lav drømte om at stille nærgående spørgsmål til det vi fortalte og lavede. Ja, de fleste vidste knapt nok hvad de 3 bogstaver EDB stod for!

11: Det hele slutter

Af Erik Ween, EW, Scanips

I 1978 kom vendepunktet for meg personlig. Det kunne bare gå en vei, og det var nedover for RC-koncernet. Jeg var fed-up, ville ut. Men til hva ? Scanips største kunde på servicebyrået var Banan-Mathiesen. Jeg foreslo for RC at vi kunne selge dem vår gamle RC4000, sende med alle spesial-programmene som jo var deres eiendom, samt 2 mann fra Scanips for å drive dette hos kunden. Glimrende ide mente RC, det ga jo øyeblikkelig cash som kunne sendes til Danmark. Jeg ba om skriftlig aksept i bestyrelsen, og fikk det pr. prompte. Etter kort tid sa jeg opp min jobb i Scanips, jeg hadde et års karantene fra å begynne med konkurrerende virksomhet, hvilket jeg overholdt. Ble hjemme hos Ulla og malte hus og klippet plen. Men før det var det stiftet et lite nytt aksjeselskap med meg og de to fyrer som ble sendt med til Banan-Mathiesen, ialt 3 aksjonærer (Erik Ween, Arild Aamold, Bjørn Andresen). Det var også godkjent av RC. Etter året med karantene, var det ikke til å unngå at flere gamle kunder som var missfornøyd med tiltagende problemer i RC/Scanips, ville ha ut sine eide spesial- programmer for så å kjøre hos Banan-Mathiesen istedet. Da ble det konflikt med Scanips, det er jo forståelig. Ble en del ubehagligheter rundt dette, og så kom RC-konkursen i 1979, og Scanips ble dratt med i dragsuget. Nye RC av 1979 ville etter dette ikke lengere gi teknisk service på RC 4000 for Banan-Mathiesen. Dog kunne de selge en ny RC 8000 til Banan-Mathiesen, og det ble man tvunget til å godta. 1-0 til RC for dette, men det var jo rene black-mailen ! Godt jeg var ute av RC-Scanips da. Den nye RC 8000 ga oss i det lille A/S nå flere muligheter til å ekspandere. Vi samarbeidet med SPS og Erling Thomsen, og kjøpte en mengde RC-Partner av SPS til våre kunder som koplet seg opp mot vår RC 8000 via disse. RC-Partner-PC-en var egentlig genial, basert på CCPM (concurrent cpm) fra Digital Research. Synd at dette op.sys tapte mot MS-DOS, CCPM var jo mye bedre ! Det hele endte med et selskap med 15 ansatte som vi solgte ut til god pris i 1995 etter noen virkelig gode år. RC 8000 ble pensjonert først da, i sannhet en bemerkelsesverdig levetid for en teknologi som stammet fra 60-tallet. De siste årene var vi dog mye mere et PC-software-selskap enn et servicebyrå. Men vi slaktet ikke maskinen før absolutt siste servicebyrå-kunden var ute !

Erik Ween

Kilder:

RC Aalborg 1963 – 1979 ved Erling Thomsen

RC Aalborg 10 år på toppen 1963 – 1973 ved ”Redaktøren”

Dansk Datahistorisk Forenings arkiv

Samt samtaler med diverse tidligere ansatte i Scanips og Regnecentralen